Lietas arhīva Nr. A42-00131-23/13
ECLI:LV:ADRJRIT:2023:1208.A420270921.16.S

Administratīvā rajona tiesa
Rīgas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2023. gada 8. decembrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Silvija Kuškina,

piedaloties pieteicējai /pers. A/, pieteicējas juridiskās palīdzības sniedzējam zvērinātam advokātam Jānim Muceniekam, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ministru kabineta pilnvarotajam pārstāvim /pers. B/,

tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojuma Nr. 720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" 5.2., 5.3. un 5.8. apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku, kā arī zaudējumu un nemantiskā (morālā) kaitējuma atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ministru kabinets 2021. gada 9. oktobrī izdeva rīkojumu Nr. 720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (turpmāk – Rīkojums), ar kuru visā valsts teritorijā izsludināja ārkārtējo situāciju no 2021. gada 11. oktobra līdz 2022. gada 11. janvārim, lai apturētu straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi un mazinātu novēršamo mirstību, vienlaikus nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību.

Rīkojuma 5.2. apakšpunkts paredzēja, ka gadījumos, kad darba pienākumu veikšanai nepieciešams vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts, darbinieka (amatpersonas) pienākums ir uzsākt vakcināciju ne vēlāk kā 10 dienu laikā no minētās informācijas saņemšanas un to pabeigt ne vēlāk kā septiņas dienas pēc vakcīnas lietošanas instrukcijā norādītā īsākā termiņa. Ja darbinieks (amatpersona) vakcināciju nav uzsācis vai pabeidzis noteiktajā termiņā (līdz 2021. gada 15. novembrim), darba devējs darbinieku (amatpersonu) atstādina no darba vai amata pienākumu veikšanas.

Rīkojuma 5.3. apakšpunkts paredzēja, ka *ārkārtējās situācijas laikā* valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbinieki un amatpersonas no 2021. gada 15. novembra savus darba pienākumus var veikt tikai tad, ja viņiem ir vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts.

Rīkojuma 5.8. apakšpunkts paredzēja darbiniekam (amatpersonai), kuram darba pienākumu veikšanai, epidemioloģiskās drošības prasību ievērošanai darba vietā vai pakalpojumu sniegšanai nepieciešams testēšanas sertifikāts, nodrošināt Covid-19 testa veikšanu par saviem (darbinieka) līdzekļiem, ja nav citas vienošanās ar darba devēju. Konkrētais Rīkojuma punkts izslēgts ar 2022. gada 7. janvāra grozījumiem.

Rīkojums zaudēja spēku 2022. gada 1. martā.

[2] Pieteicēja /pers.A/ vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, kurā, grozījumu un papildinājumu rezultātā, lūgts atzīt par prettiesisku Rīkojuma 5.2., 5.3. un 5.8. apakšpunktu, kā arī atlīdzināt ar to nodarītos zaudējumus un kaitējumu. Pieteikums un tā papildinājumi pamatoti ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[2.1] Pieteicējai kā Rīgas pilsētas pašvaldības pastarpinātās pārvaldes iestādes – Rīgas Igauņu pamatskolas – darbiniecei ar Rīkojuma 5.3. apakšpunktu tika uzlikts pienākums no 2021. gada 15. novembra uzrādīt darba devējam Covid-19 vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu. Pretējā gadījumā pieteicēja vairs nevarēja pildīt savus darba pienākumus ne klātienē, ne attālināti. Tādējādi pieteicējai uzlikts pienākums vai nu pakļaut sevi vakcinācijai pret Covid-19, lai varētu iegūt vakcinācijas sertifikātu, vai arī pakļaut sevi inficēšanās riskam, lai varētu pārslimot Covid-19 un iegūt pārslimošanas sertifikātu. Atstādināšanas rezultātā pieteicējai zuda ienākumi un sociālais pabalsts un tika liegta iespēja uzturēt sevi un savu ģimeni.

[2.2] Pieņemot Rīkojuma 5.3. apakšpunktu, Ministru kabinets ir pārsniedzis likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" (turpmāk – Ārkārtējo situāciju likums) 4. panta pirmajā daļā noteikto deleģējumu un minētā likuma 8. panta pirmās daļas 8. punktā noteiktās pilnvaras. Ministru kabinetam nav tiesību valsts pārvaldes un pašvaldību institūcijās noteikt darba pienākumu veikšanas ierobežojumus. Ministru kabinetam arī nav noteikts pilnvarojums ierobežot Darba likumā noteiktās darbinieku un darba devēju tiesības, uzlikt tiem papildu pienākumus. Tāpat Ministru kabinetam nav noteiktas pilnvaras ierobežot Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 106. pantā noteiktās ikviena cilvēka tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai.

Rīkojuma 5.3. apakšpunkts valsts un pašvaldību institūciju darbiniekiem liek izvēlēties, kuru pamattiesību pārkāpumu pieļaut: atļaut valstij pārkāpt tiesības uz cilvēka cieņas aizsardzību (Satversmes 95. pants), privātās dzīves neaizskaramību (Satversmes 96. pants), veselības aizsardzību (Satversmes 111. pants), vai – tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai (Satversmes 106. pants).

[2.3] Konvencija par cilvēktiesību un cieņas aizsardzību bioloģijā un medicīnā – Konvencija par cilvēktiesībām un biomedicīnu (turpmāk – Ovjedo konvencija) nostiprinājusi principu, ka jebkādu ar veselību saistītu darbību drīkst veikt tikai ar attiecīgās personas brīvprātīgu un apzinātu piekrišanu. Turklāt Ovjedo konvencijas 24. pantā noteikts, ka personai, kurai medicīniskas iejaukšanās dēļ nodarīts pārmērīgs kaitējums, ir tiesības saņemt taisnīgu kompensāciju saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem un procedūrām. No tā izriet valsts pienākums noteikt tiesību aktos šādu taisnīgas kompensācijas mehānismu, kāds nevienā no šobrīd Latvijā spēkā esošajiem normatīvajiem tiesību aktiem, kas izdoti saistībā ar Covid-19 pandēmiju, nav paredzēts.

[2.4] Eiropas Padomes Bioētikas komitejas 2021. gada 4. maija paziņojumā norādīts, ka pandēmijas izraisītā krīze un tās novēršanas pasākumi nedrīkst apdraudēt cilvēka cieņas respektēšanu un cilvēktiesību aizsardzību. Zinātniskās nostādnes un atziņas nav ar pietiekamu skaidrību Covid-19 pandēmijas jautājumos un to ietekmi uz cilvēktiesību respektēšanas problēmām, jo sevišķi vakcinācijas sertifikātu lietošanā nemedicīniskos nolūkos. Zinātniskās neskaidrības pastiprina bažas par cilvēktiesību pārkāpumiem sertifikātu nemedicīniskās izmantošanas dēļ. Arī 2021. gada februārī Pasaules Veselības Organizācija norādīja, ka joprojām ir daudz zinātnisku neskaidrību par imunitātes ilgumu un Covid-19 vakcīnu spēju ierobežot slimības

izplatīšanos.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas Īstenošanas lēmumiem četrām Covid-19 vakcīnām („Comirnaty", „Vaccine Moderna" („Spikevax"), „AstraZeneca" („Vaxzervia"), „Vaccine Janssen") Eiropas Savienības tiesiskajā telpā tika izsniegta tirdzniecības atļauja uz vienu gadu ar nosacījumiem, bet tas nav tas pats, kas pastāvīgās tirdzniecības atļauja, kuru sākotnēji izsniedz uz pieciem gadiem. Par minētajām vakcīnām joprojām nav visaptverošu klīnisko datu. Tādēļ izskatāmajā gadījumā nav pamata atsaukties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2021. gada 8. aprīļa spriedumu lietā „Vavrička un citi pret Čehiju" (iesnieguma Nr. 47621/13) (turpmāk – spriedums Vavričkas lietā), jo tajā aplūkotā situācija skar tikai standarta un rutīnas vakcīnas pret slimībām, kas jau sen labi pazīstamas medicīnas zinātnē.

Ar Rīkojumu pieteicējai tiek uzlikta nesamērīgs pienākums uzņemties atbildību par tāda medikamenta ievadīšanu organismā, kura saturs līdz galam nav izpētīts un ilgtermiņa ietekme nav zināma. Pieteicējai ir tiesības brīvi izvēlēties, kādus medikamentus viņai lietot vai nelietot. Priekšnosacījums darba pienākumu izpildei lietot noteiktu medikamentu vai būt pārslimojušam noteiktu slimību nav samērīgs, jo nav pamatots, kādēļ tas tiek attiecināts tieši uz valsts un pašvaldību institūciju darbiniekiem.

[2.5] Normatīvajos aktos (Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra noteikumu Nr. 662 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai" (turpmāk – noteikumi Nr. 662) 2.21. punkts, Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma (turpmāk – Pārvaldības likums) 6.^{9} panta pirmā daļa) ir noteikti trīs juridiski vienlīdzīgi sertifikātu veidi, kas pamatojas uz vakcināciju, pārslimošanu vai negatīvu testu. Ar Rīkojumu tiek apturēta ārējā normatīvā akta darbība, neņemot vērā tiesību aktu hierarhiju. Arī Eiropas Savienības tiesiskajā telpā par juridiski vienlīdzīgiem tiek uzskatīti trīs sertifikātu veidi, nevis tikai divi (Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/953 (2021. gada 14. jūnijs) par sadarbspējīgu Covid-19 vakcinācijas, testa un pārslimošanas sertifikātu (ES digitālais Covid sertifikāts) izdošanas, verifikācijas un akceptēšanas satvaru nolūkā atvieglot brīvu pārvietošanos Covid-19 pandēmijas laikā (turpmāk – Regula 2021/953) 2. panta 2. punkts).

[2.6] Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas 2021. gada 27. janvārī pieņemtās Rezolūcijas Nr. 2361 (2021) „Covid-19 vakcīnas: ētiskie, tiesiskie un praktiskie apsvērumi" 7.3.1. un 7.3.2. punktā ir ietverts aicinājums visām 47 Eiropas Padomes dalībvalstīm, tai skaitā arī Latvijai, nodrošināt to, lai Covid-19 vakcīnas nebūtu obligātas un ka neviens nedrīkst tikt pakļauts politiskajam, sociālajam vai cita veida spiedienam nolūkā panākt to personu vakcināciju, kuras to nevēlas, kā arī nodrošināt to, ka neviens netiek diskriminēts tādēļ, ka nav saņēmis vakcināciju veselības apsvērumu dēļ vai tādēļ, ka pats to nevēlas.

Rīkojums nepārprotami un skaidri pieļauj diskriminējošu attieksmi pret valsts un pašvaldību institūciju darbiniekiem, kuri nav vakcinēti. Ministru kabinets nav paskaidrojis un pamatojis, kāpēc valsts un pašvaldību institūciju darbiniekiem ir piemērota atšķirīga attieksme attiecībā pret pārējiem darbiniekiem, kuru darba devējiem ir atļauta iespēja izvērtēt katra amata darba vietas epidemioloģiskās drošības apstākļus.

Satversmes 91. pantā noteikto diskriminācijas aizliegumu nav iespējams ierobežot ar likumu, ievērojot Satversmes 116. pantā noteikto, līdz ar to arī Ministru kabinetam šādu pilnvaru nav.

[2.7] Nav izvērtēts, kādu labumu gūs sabiedrība, ja valsts un pašvaldību institūciju darbinieki nevarēs pildīt darba pienākumus bez vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta, jo sabiedrībai (budžetam) būs zaudējumi pieteicējas bezdarbnieka pabalsta izmaksas dēļ.

[2.8] Pieteicēja savā darba vietā Rīgas Igauņu pamatskolā veic latviešu valodas un literatūras skolotājas un klases audzinātājas pienākumus. Pieteicēja uzskata, ka būtu bijis saprātīgi piemērot viņai attālinātā darba režīmu. Pieteicējas atstādināšana palielinās viņas kolēģu darba noslodzi, cietēji būs arī viņas skolēni. Pieteicējas darba vietā bijis iespējams organizēt darbu, ievērojot visas epidemioloģiskās prasības.

[2.9] Izdodot Rīkojumu, tika prezumēts, ka darbam pieprasītie Covid-19 sertifikāti palīdzēs novērst infekcijas izplatīšanos un saslimstību darba vietā. Taču arī pēc 2021. gada 15. novembra Covid-19 infekcija turpināja izplatīties gan pieteicējas darba vietā, gan citur. Statistikas dati par 2022. gada janvāri un februāri apstiprināja, ka nepastāvēja nekāda atšķirība starp vakcinētajiem, daļēji vakcinētajiem un nevakcinētajiem, jo ar Covid-19 inficējās cilvēki no visām šīm personu grupām, turklāt gan mirstība, gan smaga slimības gaita kļuva lielāka tieši vakcinēto personu vidū.

[2.10] 2022. gada 12. oktobrī publiski izskanēja informācija, ka vakcīnas pret Covid-19 pirms to ieviešanas nemaz netika pārbaudītas attiecībā uz to, vai tās spēj apturēt slimības transmisiju sabiedrībā. Tas nozīmē, ka atbildētājai nebija pierādījumu, kas pamatotu lēmumu liegt nevakcinētām personām strādāt un gūt iztikas līdzekļus, iekļauties sabiedrībā. Tāpat izrādījās, ka Covid-19 vakcīnām arī nav bijis atbilstošs pierādījumu līmenis, lai tās iekļautu klīniskās ārstēšanas vadlīnijās.

Izdodot Rīkojumu, nebija arī pierādījumu par Covid-19 vakcīnu efektivitāti plašākā sabiedrības lokā nekontrolētos apstākļos, bet bija tikai dati par vakcīnu efektivitāti kontrolētos, ierobežotos apstākļos. Tādēļ nevarēja būt zināms, vai Rīkojumā ietvertie mērķi vispār ir sasniedzami. Pieļāvums, ka vakcinācija pret Covid-19 palīdzēs, balstījās uz iespējamību. Apstāklis, ka ārkārtējo situāciju nācās pagarināt, apliecina, ka Rīkojumā ietvertais mērķis nebija sasniedzams.

Jāņem arī vērā, ka Rīkojums tika izdots, balstoties uz Veselības ministrijas padotībā esošu iestāžu rekomendācijām par vakcinācijas pret Covid-19 infekciju nepieciešamību. Taču tās neuzlika par pienākumu Ministru kabinetam ar obligātu administratīvo aktu īstenot pasākumus, lai „veicinātu izpratni par vakcinēšanos".

[2.11] Ir pārbaudāms, vai Rīkojums atbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normām, un izvērtējama iespēju nosūtīt motivētu pieteikumu Satversmes tiesai ar mērķi iegūt Satversmes tiesas viedokli.

[2.12] Pieteicēju nepamatoti ierobežo arī Rīkojuma 5.2. apakšpunkts, jo arī ar to pamatota pieteicējas atstādināšana.

[2.13] Darba aizsardzības likuma 15.pants paredz, ka izdevumus, kas saistīti ar nodarbināto obligātajām veselības pārbaudēm, sedz darba devējs, līdz ar to Rīkojuma 5.8. apakšpunkts ir prettiesisks.

[2.14] Ar Rīkojumu pieteicējai nodarīti zaudējumi 1866,06 *euro* apmērā, ko veido darba samaksa par divu mēnešu darba piespiedu kavējuma laiku. Šāds apmērs noteikts, ievērojot pirms atstādināšanas izmaksāto atlīdzību.

[2.15] Ar Rīkojumu pieteicējai nodarīts arī nemantiskais (morālais) kaitējums 164 596,72 euro apmērā.

Morālā kaitējuma atlīdzināšanas tiesiskais pamats ir Satversmes 92. pants, Administratīvā procesa likuma 92. pants, Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4., 5. un 6. pants. Pieteicējas gadījumā cēloņsakarība kā morālā kaitējuma atlīdzināšanas priekšnoteikums ir pašsaprotama, jo prettiesiskā Rīkojuma 5.3. apakšpunkta sekas bija pieteicējas atstādināšana no darba, un tās laikā pieteicēja nevarēja nedz atrast līdzvērtīgu darbu, nedz gūt iztikas līdzekļus, lai apmaksātu komunālos maksājumus, sadzīvei nepieciešamos pakalpojumus, bija apgrūtinātas iespējas nopirkt pārtiku. Ieviestie liegumi radīja milzīgu psiholoģisku un sociālu spriedzi, pieteicējas atstumtību no sabiedrības. Pieteicējas gadījumā ir noticis būtisks tiesību aizskārums, tādēļ ciešanas ir prezumējamas. Atlīdzība arī nedrīkst būt ievērojami zemāka par minimumu, kādu salīdzināmās lietās ir noteikusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa. Nepieciešamības gadījumā apsverams, vai Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14. panta ceturtajā daļā noteiktais limits atbilst augstāka juridiskā spēka normām.

Pieteicēja sakarā ar Rīkojuma izdošanu atradās ilgstoša stresa apstākļos. Saskaņā ar readapcijas jeb traumatiska stresa ievainojumu skalā izdarītiem ierakstiem pieteicēja uzskaitījusi 489 punktus, kas norāda uz paaugstinātu iespējamību saslimt ar smagām somatiskām vai psihiskām saslimšanām. Morālās ciešanas sākās ar Rīkojuma izdošanas dienu – 2021. gada 9. oktobri, bet pēc atstādināšanas papildus radās arī finansiāla spriedze. Attiecīgi morālas ciešanas bija ilgstošā laika periodā – 100 dienas (no 2021. gada 9. oktobra līdz 2022. gada 16. janvārim). Pieteicēja morālā kaitējuma apmēru naudas izteiksmē aprēķinājusi, reizinot tai nodarītā materiālā kaitējuma apmēra summu ar dienu skaitu, kad pieteicēja bija atstādināta, un iegūstot summu

115 695,72 *euro* (1866,06 *euro* x 62). Šai summai papildus pieskaitāma morālā kaitējuma atlīdzība sakarā ar attiecīgajā laika intervālā piedzīvotajiem stresoriem, proti, dienu skaitu 100 pareizinot ar stresoru punktu skaitu 489, iegūstama summa 48 900 *euro* (100 x 489). Līdz ar to kopējā nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma summa ir 164 596,72 *euro* (115,695,72 *euro* + 48 900 *euro*).

[3] Ministru kabinets (un tā pilnvarotā pārstāve Veselības ministrija) tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā (un papildinājumos) pieteicējas pieteikumu neatzīst un lūdz noraidīt, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Rīkojuma pamatmērķis bija veicināt Covid-19 infekcijas straujās izplatības apturēšanu un personu vakcināciju. Kā viens no virzieniem šī pamatmērķa sasniegšanai bija veicināt Covid-19 infekcijas izplatības apturēšanu to personu starpā, kuras nav pasargātas pret šo infekciju. Līdz ar to ar Rīkojumu cita starpā tika ieviesti pasākumi, kas veicina šo nepasargāto (nevakcinēto) personu pārliecību par nepieciešamību vakcinēties pret Covid-19.

Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonas un darbinieki ir tie, kuriem atbilstoši Satversmei ir jāīsteno nozīmīgas valsts funkcijas. Līdz ar to Rīkojuma 5.3. apakšpunktā ietvertā prasība bija vērsta uz to, lai nodrošinātu valsts funkciju īstenošanas nepārtrauktību, ņemot vērā šo amatpersonu un darbinieku atbildību sabiedrības priekšā, īpaši ārkārtējos apstākļos.

Rīkojumā ietverto prasību mērķis ir nodrošināt epidemioloģiski drošus apstākļus gan pakalpojumu sniegšanā, gan darbavietās, lai pēc iespējas samazinātu inficēšanās riskus, tai skaitā saņemot valsts institūciju pakalpojumus, kā arī pildot darba un amata pienākumus. Apturot vai ierobežojot infekcijas izplatīšanos sabiedrībā, tiek aizsargāta cilvēku veselība, kā arī radīti priekšnoteikumi personu brīvas pārvietošanās iespējām, dažādu sabiedrībai būtisku pakalpojumu pieejamībai un kvalitātei (piemēram, veselības aprūpe un izglītība).

Statistika par 14 dienu kumulatīvo Covid-19 gadījumu skaitu uz 100 000 iedzīvotājiem kopsakarā ar statistiku par mirušo skaitu ar apstiprinātu Covid-19 infekciju un stacionēto personu skaitu ar apstiprinātu Covid-19 infekciju liecināja par visu kritiskāko infekcijas izplatības rādītāju strauju pieaugumu – būtisku epidemioloģiskās drošības situācijas pasliktināšanos. Līdz ar to bija absolūta nepieciešamība noteikt papildu prasības, lai apturētu infekcijas straujo izplatību. Ministru kabinetam bija nepieciešami ārkārtas lēmumi, lai straujāk ierobežotu Covid-19 infekcijas izplatību un stabilizētu situāciju sabiedrības veselības un dzīvības interešu nodrošināšanai. Lai valstī noteiktos Covid-19 izplatības ierobežošanas pasākumus varētu atvieglot vai atcelt, jāsasniedz tāda vakcinācijas aptvere, lai būtu vērojams hospitalizēto pacientu skaita samazinājums.

Tādējādi Rīkojuma 5.3. apakšpunktā ietvertās prasības bija nepieciešamas, lai sasniegtu tiesisku (leģitīmu) mērķi – sabiedrības epidemioloģiskās drošības aizsardzību, kas saistās ar vakcinācijas aptveres palielināšanu, veselības aprūpes pārslodzes samazināšanu un infekcijas izplatības ierobežošanu.

[3.2] Saskaņā ar Pārvaldības likuma 4. panta pirmās daļas 3. un 7. punktu Ministru kabinets epidemioloģiskās drošības nolūkos var noteikt prasības (tai skaitā ierobežojumus) personām, atrodoties publiskās vietās, kā arī īpašus epidemioloģiskās drošības pasākumus, kurus personām nepieciešams veikt. Savukārt atbilstoši noteikumu Nr. 622 1.21. apakšpunktam sadarbspējīgu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu pieprasīšana tiek minēta starp epidemioloģiskās drošības pasākumiem, kas veicami Covid-19 infekcijas ierobežošanai. Tādējādi var uzskatīt, ka minētajās tiesību normās ir ietvertas arī Ministru kabineta tiesības noteikt Rīkojuma 5.3. apakšpunkta prasības.

Ministru kabinets, izdodot Rīkojumu, nepārsniedza savu pilnvarojumu. Valsts konstitucionālo orgānu vadītāji – Saeimas priekšsēdētāja, Ministru prezidents, Satversmes tiesas priekšsēdētāja un Augstākās tiesas priekšsēdētājs – ir atzinuši, ka ārkārtējas situācijas vadība ir Ministru kabineta uzdevums. Saeima 2021. gada 14. oktobra sēdē nolēma atbalstīt Ministru kabineta lēmumu izsludināt ārkārtējo situāciju atbilstoši Rīkojumā noteiktajam. Ievērojot Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otrajā daļā un 30. panta pirmajā daļā, kā arī Pārvaldības likuma 4. panta pirmās daļas 7. punktā noteikto pilnvarojumu, Ministru kabinets izdevis noteikumus Nr. 662, kuros paredzētas epidemioloģiskās drošības prasības, tostarp gadījumus, kad darba devējs var pieprasīt sadarbspējīgu sertifikātu, kas apliecina vakcinācijas vai pārslimošanas faktu.

[3.3] Vakcinācija bija vienīgais veids, kā turpmāk novērst infekcijas nekontrolētu izplatīšanos. Līdzšinējie mehānismi cīņai ar šo infekciju nebija ilgtspējīgi, jo kļūtu par slogu valsts budžetam atbalsta mehānismu apmaksas veidā, kā arī ierobežo mazāk aizsargāto sabiedrības locekļu (bērnu, sociālās aprūpes iestāžu klientu, cilvēku ar hroniskām slimībām) tiesības uz kvalitatīvu un drošu pakalpojumu saņemšanu. Pieredze liecina, ka citi pasākumi (fiziskā distancēšanās, ventilācija, testēšana) neveido cilvēku neuzņēmību un nav pietiekami efektīvi, lai novērstu uzliesmojumus. Neraugoties uz standarta piesardzības un epidemioloģiskās drošības pasākumiem, ārstniecības iestādēs, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, izglītības iestādēs bija reģistrēta paaugstināta saslimstība un uzliesmojumi, kas mazinājās, uzsākot vakcināciju.

Testēšana jeb skrīnings nav pietiekami efektīvs līdzeklis nekontrolētas infekcijas slimības izplatības gadījumā, kā arī ar to nevar aizstāt vakcināciju, jo testēšana nesniedz imunitāti pret attiecīgo infekcijas slimību, kā to dara vakcinācija. Tests var tikt izmantots tikai kā papildu piesardzības pasākums Covid-19 izplatības risku mazināšanai. Riska pakāpe testētām un vakcinētām (pārslimojušām) personām nav salīdzināma, jo cilvēkam, kuram ir iestājusies imunitāte pret SARS-CoV-2 vīrusu, drošības un aizsardzības līmenis palielinās, bet risks inficēties ievērojami samazinās.

Savukārt plašu ierobežojumu noteikšana rada nelabvēlīgas sekas uz valsts ekonomiku, kā arī personu tiesībām brīvi pārvietoties un tiesībām uz izglītību.

[3.4] Visas Covid-19 vakcīnas, kas saņēmušas reģistrācijas atļauju Eiropas Savienībā, ir pārbaudītas, ar tām ir veikti visi nepieciešamie klīniskie pētījumi par drošumu un efektivitāti, kuru rezultātus ir izvērtējusi un apstiprinājusi Eiropas Zāļu aģentūra. Šīs vakcīnas nav eksperimentālas, jo tām veikta reģistrācija kompetentajā iestādē un tās tiesību aktos noteiktajā kārtībā ir apstiprinājusi Eiropas Komisija. Vienlaikus Covid-19 vakcīnu drošums tiek pastāvīgi uzraudzīts, un spēkā esoša reģistrācijas apliecība nozīmē to, ka risku un labumu samērs ir labvēlīgs, ja tās lieto saskaņā ar zāļu informāciju, kas pastāvīgi tiek aktualizēta, tiklīdz rodas šāda nepieciešamība.

Visu vakcinācijai pret Covid-19 Latvijā izmantojamo vakcīnu sākotnējās reģistrācijas ir pagarinātas, pamatojoties uz Eiropas Komisijas attiecīgajiem lēmumiem. Tas apliecina, ka reģistrācijas apliecības īpašnieki ir apzinīgi pildījuši izvirzītos nosacījumus, iesniedzot izvērtēšanai Eiropas Zāļu aģentūrā nepieciešamos papildu datus prasītajos termiņos, kā arī to, ka līdz šim nav kļuvusi zināma nekāda jauna informācija vai apstākļi, kas mainītu vakcīnām sākotnēji noteikto pārliecinoši pozitīvo ieguvuma un riska samēru, kas ir priekšnoteikums spēkā esošai reģistrācijai jebkurām zālēm vai vakcīnai.

Šobrīd publicētie zinātniskie pētījumi kopumā apliecina, ka vakcinācija samazina infekcijas izplatību, kā arī hospitalizācijas un nāves risku. No tā var secināt, ka vakcinācija aizsargā gan pašu personu pašu, gan citus cilvēkus. Līdz ar to vakcinācija ir piemērots līdzeklis Rīkojuma leģitīmo mērķu sasniegšanai.

[3.5] Vakcinācija darba vidē bija pamatota ar Epidemioloģiskās drošības likumā noteikto personas pienākumu nepakļaut citas personas inficēšanās riskam, kā arī ar darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasību nepakļaut darbiniekus inficēšanās riskam. Nepieciešamo aizsardzības līmeni ir iespējams panākt, ja ir vakcinēti darbinieki, kuru darba pienākumos ir darbs situācijās, kurās tiem ir palielināts risks inficēt citas personas, kā arī situācijās, kurās ir palielinātas iespējas inficēties pašiem, it īpaši kontaktējoties ar lielu skaitu personu, kuru veselības stāvoklis nav zināms.

Epidemioloģiskās drošības likuma 30. pants paredz vakcinācijas vispārīgos noteikumus, kā arī noteic pilnvarojumu Ministru kabinetam noteikt infekcijas slimības, pret kurām personas vakcinējamas obligāti, kā arī šīs vakcinācijas kārtību un vakcinējamo personu loku. Tas nozīmē, ka Ministru kabinets arī bez īpaša likuma pieņemšanas varētu noteikt vakcinācijas obligātumu un vakcinēšanās kārtību.

No Pārvaldības likuma $7.^3$ panta trešajā daļā noteiktā izriet, ka atbilstošs sertifikāts tiek prasīts plašākam personu lokam nekā tikai valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām. Arī privātajā sektorā darba devējs, veicot tiesību normā paredzēto izvērtējumu, var pieprasīt sertifikātu, ja tas ir būtiski uzņēmuma vai iestādes darbības nodrošināšanai. Privātajā sektorā būs iespēja izvēlēties, vai tiks saglabāta darba samaksa. Valsts un pašvaldību institūcijās (tai skaitā kapitālsabiedrībās) šajos jautājumos rīcības brīvības nav, tomēr šāda atšķirība ir attaisnojama ar mērķi nodrošināt svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību.

[3.6] Vakcinācijas pret Covid-19 infekciju efektivitāte izpaužas kā ietekme uz šādiem riskiem: inficēšanos, simptomātisku saslimšanu, hospitalizāciju, letālu iznākumu, infekcijas pārnešanu. Vakcinētas personas retāk inficējas ar Covid-19, tādēļ arī retāk inficē citus, kā arī vakcinētām personām ir īsāks izraisītāja izdalīšanas laiks. Tā kā vakcinācija samazina inficēšanās risku, samazinās vīrusa cirkulācija sabiedrībā. Pētījumu analīzi un apkopojumu par šo ir publicējis Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk – ECDC), kas ir vadošā Eiropas Savienības neatkarīga aģentūra infekcijas slimību ierobežošanas jautājumos. Viena no ECDC funkcijām ir nodrošināt zinātniskos pierādījumos balstītas rekomendācijas Eiropas Savienības dalībvalstīm infekcijas slimību ierobežošanas, tai skaitā vakcinācijas jautājumos. ECDC savu rekomendāciju un vadlīniju izstrādē piesaista jomas zinošākos un kompetentākos speciālistus un akadēmiskos spēkus. ECDC publikācijās sniegtajiem secinājumiem par vakcīnu efektivitāti un ietekmi uz Covid-19 izplatību ir augsta uzticamība.

[3.7] Saistībā ar SARS-CoV-2 vīrusu nepārtraukti tiek veikti pētījumi, kas dod jaunas zināšanas. Tomēr pētījumu rezultāti mēdz atšķirties, jo novērotās cēloņsakarības un saistības hipotēžu pārbaudei un secinājumu izdarīšanai ir atkarīgas no dažādiem faktoriem. Tāpēc secinājumus, kas būtu izmantojami praksē, tai skaitā sabiedrības veselības politikas veidošanā un rekomendāciju izstrādē, visbiežāk izdara, pamatojoties uz padziļinātu vairāku pētījumu rezultātu analīzi, ko veic organizācijas ar attiecīgo ekspertīzes kapacitāti: Pasaules Veselības organizācija, ECDC u. c. Šo iestāžu rekomendācijas atbilst jaunākiem zinātniskiem sasniegumiem, un uz tiem tiek balstīta sabiedrības veselības politika. Iespējamās atšķirības dažādos pētījumos vēl neliecina par šo pētījumu pretrunām vai vakcīnas mazāko efektivitāti. Norādāms, ka pilnīgi vakcinēto personu īpatsvars kopējā inficēšanas gadījumu skaitā neatspoguļo reālo vakcinēto personu inficēšanās varbūtību. Jo mazāks ir nevakcinēto personu skaits, jo lielāks ir infekcijas gadījumu īpatsvars vakcinētām personām. Tāpēc ir svarīgi nevis vērtēt vakcinēto un nevakcinēto indivīdu īpatsvaru kopējā saslimušo skaitā, bet salīdzināt Covid-19 gadījumu biežumu vakcinēto personu grupā un Covid-19 gadījumu biežumu nevakcinēto personu grupā.

Saskaņā ar Slimību un profilakses kontroles centra datiem 2021. gada 48. nedēļā saslimstības intensitāte vakcinēto cilvēku vidū uz 100 000 iedzīvotājiem bija 1,9 reizes mazāka nekā to vidū, kas nebija pilnībā vakcinēti. Salīdzinot Covid-19 gadījumu skaitu stacionārā vakcinēto un nevakcinēto (daļēji vakcinēto) cilvēku vidū, var secināt, ka relatīvais risks saslimt ar smagu vai vidēju smagu Covid-19 formu, kuras dēļ cilvēks nonāk slimnīcā, vakcinētiem cilvēkiem ir gandrīz četras reizes zemāks nekā nevakcinētiem. Savukārt relatīvais risks nomirt Covid-19 izraisīto veselības problēmu dēļ vakcinētiem cilvēkiem ir 7,5 reizes mazāks nekā cilvēkiem, kas nav pilnībā vakcinēti. Arī mirušo cilvēku datu analīze arī parāda to, ka nevakcinēto personu vidū mirstība ir augsta arī vecuma grupās zem 65 gadiem, bet vakcinēto personu vidū mirušie pārsvarā ir tās personas, kuras ir augstā riska grupā un pieder vecuma grupai virs 65 gadiem. Par vakcīnu efektivitāti liecina arī situācija citās valstīs. No iepriekš minētā kopumā izriet, ka vakcinācija samazina infekcijas izplatību, kā arī hospitalizācijas un nāves risku. Secināms, ka vakcinācija aizsargā gan personu pašu, gan šīs personas līdzcilvēkus. Līdz ar to vakcinācija ir piemērots līdzeklis Rīkojuma leģitīmo mērķu sasniegšanai.

[3.8] Tiesību normās ir arī paredzēts kompensācijas mehānisms saistībā ar iespējamo kaitējumu personas veselībai veiktās vakcinācijas pret Covid-19 rezultātā (noteikumu Nr. 662 216. punkts, Pārvaldības likuma 49.^{7} panta pirmā daļa).

[3.9] Lietā ir jāņem vērā arī starptautiskās tiesību normas – Eiropas Sociālā harta, Eiropas Savienības Padomes ieteikumu (2018. gada 7. decembris) par pastiprinātu sadarbību, kas vērsta pret vakcīnnovēršamām slimībām (2018/C 466/01), ANO Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām. No minētajiem starptautiskajiem tiesību aktiem kopumā izriet, ka valstij ir pienākums pandēmijas apstākļos gan apkarot vīrusa izplatību, gan arī nepieļaut slimnīcu pārslodzes, gan izvairīties no ārstniecības pakalpojumu ierobežošanas tādējādi liedzot cilvēkiem saņemt ārstniecības pakalpojumus citu slimību (tai skaitā hronisku) gadījumos, gan arī maksimāli izvairīties no letālu gadījumu iestāšanās. Valsts īstenots pienākums rūpēties par sabiedrības kopējo imunitāti nespēs panākt vajadzīgo sabiedrības kopējo imunitāti bez pašas sabiedrības atbildīgas iesaistes, līdz ar to sabiedrībai, jebkuram indivīdam ir jāiesaistās vīrusa izplatības apkarošanā, gan ievērojot epidemioloģiskās drošības prasības, gan īpaši – vakcinējoties.

[3.10] Pieteikumā norādīts, ka pieteicējai pastāvot iespēja darba pienākumus pildīt attālināti. Tomēr, arī pildot amata pienākumus attālināti, nav pārliecības, ka persona pilnībā ir izslēgta no vīrusa pārneses ķēdes. Turklāt jāņem vērā, ka izpildvaras funkcijas ir nodrošināmas nepārtraukti un pēc iespējas visefektīvākajā veidā. Tas nozīmē arī cilvēkresursu efektīvu izmantošanu. Minētais ir īpaši aktuāls ārkārtējas situācijas laikā, kad Covid-19 *Delta* varianta lipīguma dēļ vienlaikus inficējas ļoti liels skaits cilvēku. Šādā situācijā var pēkšņi rasties nepieciešamība aizvietot prombūtnē esošu darbinieku, kura pienākumus pilnībā attālināti veikt nav iespējams. Tādējādi darbiniekam jābūt gatavam jebkurā brīdī veikt savus pienākumus klātienē. Prasības par vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta esamību darba vai amata pienākumu pildīšanai mērķis bez sabiedrības veselības aizsardzības ir arī citu būtisku sabiedrības tiesību nodrošināšana. Sabiedrības pēc iespējas ātrāka atgriešanās normālos apstākļos, kuros Covid-19 infekcijas radītais apdraudējums un tam sekojošie ierobežojumi būs novērsti vai ievērojami samazināti, ir nepieciešama ne tikai sabiedrības veselības aizsardzībai, bet arī valsts ekonomiskai atlabšanai un normalizācijai, kas savukārt nodrošina arī citu tiesību aizsardzību un īstenošanu ilgtermiņā.

[3.11] Obligāta vakcinācija ierobežo indivīda tiesības uz privāto dzīvi, tomēr šāds ierobežojums ir pieļaujams, ja tas ir noteikts ar likumu, tam ir leģitīms mērķis un tas ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā. Veselības sektora pārslodze un būtiskas negatīvas sekas sabiedrības veselībai un dzīvībai kopsakarā radītu arī būtisku negatīvu ietekmi valsts ekonomikai un sabiedrībai ilgtermiņā. Tas nozīmē, ka Rīkojuma 5.3. apakšpunktā noteiktās prasības ir atbilstošas, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu aizsardzību infekcijas izplatības apturēšanā.

Apstrīdētais regulējums neatceļ noteikumu Nr. 662 219. punktu, kas paredz iespēju atlikt vakcināciju, ja personai ir objektīvs ar veselību saistīts iemesls.

[3.12] Uz pieteicēju kā pastarpinātās pārvaldes iestādes darbinieci attiecās Rīkojuma 5.3. apakšpunkts, kas noteica, ka darba pienākums no 2021. gada 15. novembra var veikt tikai personas, kurām ir vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts. Savukārt iepriekš minētā rīkojuma 5.8. apakšpunkts regulē gadījumus, kad darba pienākumu veikšanai nepieciešams testēšanas sertifikāts. Testēšanas sertifikāts nav pielīdzināms pārslimošanas vai vakcinācijas sertifikātam. Pieteicēja nevarētu veikt darba pienākumus pat, ja būtu ieguvusi testēšanas sertifikātu (izņemot gadījumu, ja Covid-19 tests būtu uzrādījis pozitīvu rezultātu), līdz ar to uzskatāms, ka Rīkojuma 5.8. apakšpunkts neskar pieteicējas subjektīvās tiesības. Bez tam norādāms, ka saskaņā ar šī rīkojuma 5.5. apakšpunktu izglītības iestāžu darbiniekiem, kuri ir uzsākuši vakcinācijas kursu, bet to nav pabeiguši, valsts apmaksā testu veikšanu. Tāpat par valsts budžeta līdzekļiem tika nodrošināta testēšana tai iedzīvotāju grupai, kura medicīnisku indikāciju dēļ nevarēja vakcinēties. Lietas materiālos nav pierādījumu tam, ka pieteicēja būtu uzsākusi vakcinācijas kursu vai arī būtu konstatētas tādas medicīniskas indikācijas, kuru dēļ vakcinācija jāatliek, līdz ar to ministrija uzskata, ka šī rīkojuma 5.8. apakšpunkts ir tiesisks.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja pieteikumu, pamatojoties uz pieteikumā un tā papildinājumos norādītajiem argumentiem. Atbildētājas pārstāvis pieteikumu neatzina, pamatojoties rakstveida paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[5] Pieteicējas centrālais iebildums ir, ka Rīkojuma 5.2, 5.3. un 5.8. apakšpunkts paredz nesamērīgu personas pamattiesību ierobežojumu, un šis iebildums pamatots ar apsvērumiem par cilvēka cieņas un pieteicējas privātās dzīves neaizskaramību, Ministru kabineta kompetenci, Rīkojuma pieņemšanas nepietiekamu pamatojumu un nesamērīgumu ar pieteicējai radīto aizskārumu.

Ievērojot, ka pieteikumā izvirzītajiem argumentiem līdzīgi tikuši vērtēti jau citā lietā par Rīkojuma 5.3. apakšpunkta tiesiskumu un tiesa tajā izdarītajiem

secinājumiem piekrīt, šī sprieduma argumentācijā daļēji tiks izmantotas Senāta 2023. gada 31. maija spriedumā lietā Nr. SKA-364/2023 (*ECLI:LV:AT:2023:0531.A420247221.20.S)* paustās atziņas.

[6] Satversmes tiesa skaidrojusi, ka Satversmes 1. panta tvērumā ietilpst no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātie vispārējie tiesību principi, tostarp tiesiskas valsts princips, savukārt tā materiālā izpratne paredz pamattiesību vispārsaistošā rakstura atzīšanu un to aizsardzību. Satversmes ievada ceturtā rindkopa noteic, ka Latvija kā demokrātiska, tiesiska valsts balstās uz cilvēka cieņu. Cilvēka cieņa un katra indivīda vērtība ir pamattiesību būtība (*Satversmes tiesas 2019. gada 5. marta spriedums lietā Nr. 2018-08-03 11. punkts*). Pieteicēja atsaukusies uz Satversmes 95. pantā paredzēto cieņas aizsardzību, tomēr no argumentiem izriet, ka iebildumi attiecas tieši uz Satversmes ievadā minēto cilvēka cieņas kā vērtības izpratni.

Personas privāto dzīvi aizsargā Satversmes 96. pants, kurš noteic, ka ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību. Minētās tiesības ir ietvertas arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 8.pantā. Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka personas fiziskā neaizskaramība, tostarp attiecībā uz medicīnisku manipulāciju veikšanu, ir daļa no „privātās dzīves" Konvencijas 8. panta izpratnē (*piemēram, 1998. gada 15. janvāra lēmums lietā „Boffa un citi pret Sanmarīno", 2013. gada 12. marta lēmumu lietā „Baytüre un citi pret Turciju*"). Tāpat Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzinusi, ka vakcinācijas pienākums un šī pienākuma neizpildes sekas ir personu tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību ierobežojums (*2021. gada 8. aprīļa sprieduma lietā „Vavrička un citi pret Čehiju" 258.-261. punkts*).

Savukārt Satversmes 106. pants noteic tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai. Satversmes tiesa ir secinājusi, ka Satversmes 106. panta pirmais teikums negarantē tiesības uz darbu, bet gan tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu. Tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos ietver arī tādu būtisku elementu kā tiesības saglabāt esošo nodarbošanos, kas savukārt ietver tiesības turpināt šo nodarbošanos arī nākotnē (*Satversmes tiesas 2021. gada 28. oktobra lēmuma lietā Nr. 2020-66-03 13. punkts*). Tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos aizsargā personu pret valsts darbībām, kas to ierobežo. Tomēr šīs tiesības neliedz valstij noteikt prasības, kas personai jāizpilda, lai tā konkrētu nodarbošanos varētu īstenot. Likumdevējam ir rīcības brīvība izvirzīt prasības attiecībā uz konkrētu profesionālo darbību, ciktāl tas nepieciešams sabiedrības interesēs. Valstij ir pienākums arī atturēties no tādu tiešu vai netiešu apstākļu radīšanas, kuri traucētu personai īstenot tās tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos (*Satversmes tiesas 2021. gada 11. jūnija sprieduma lietā Nr. 2020-50-01 11.2. punkts, 2021. gada 25. marta sprieduma lietā Nr. 2020-36-01 12. punkts*).

Saskaņā ar Satversmes 116. pantu Satversmes 96. pantā un 106. pantā noteiktās tiesības var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Pārbaudot ierobežojuma attaisnojamību, tiesa sekos Satversmes tiesas praksē attīstītajiem pamatprincipiem pamattiesību ierobežojuma izvērtēšanai, proti: 1) vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu; 2) vai ierobežojumam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2020. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2019-05-01 18. punktu*).

[7] Sākotnēji izvērtējams, vai Ministru kabinetam bija no likuma izrietošas tiesības paredzēt Rīkojuma 5.2., 5.3. un 5.8. apakšpunktā noteikto pamattiesību ierobežojumu.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 11. pantā ietvertajam likuma atrunas principam privātpersonai nelabvēlīgu administratīvo aktu izdot iestāde var uz Satversmes, likuma, kā arī uz starptautisko tiesību normas pamata. (*sk. Biksiniece-Martinova L. Administratīvā procesa likuma 11. panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 171. lpp.).* Tiesa konstatē, ka Rīkojums izdots, pamatojoties uz Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma 4. panta pirmās daļas 1. punkta „e" apakšpunktu, Ārkārtējo situāciju likuma 4. pantu, 5. panta pirmo daļu un 6. panta pirmās daļas 1. punktu un otro daļu, 7. panta 1. punktu un 8. pantu, Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otro daļu.

Ārkārtējo situāciju likuma 4. pants noteic, ka ārkārtējā situācija ir īpašs tiesiskais režīms, kura laikā Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus. Panta otrajā daļā noteikts, ka ārkārtējo situāciju var izsludināt tāda valsts apdraudējuma gadījumā, kas saistīts ar katastrofu, tās draudiem vai kritiskās infrastruktūras apdraudējumu, ja būtiski apdraudēta valsts, sabiedrības, vides, saimnieciskās darbības drošība vai cilvēku veselība un dzīvība. Minētā likuma 5. panta pirmā daļa noteic, ka ārkārtējo situāciju izsludina Ministru kabinets uz noteiktu laiku.

Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otrā daļa paredz, ka Ministru kabinets nosaka epidemioloģiskās drošības pasākumus infekcijas slimību izplatības ierobežošanai. Šī panta pirmās daļas 3. punkts precizē, ka epidemioloģiskās drošības pasākumi tostarp ietver iedzīvotāju vakcināciju. Savukārt Epidemioloģiskās drošības likuma 30. panta trešā daļa paredz, ka gadījumā, ja ir sākusies epidēmija vai pandēmija vai pastāv tās draudi, var izsludināt papildu obligāto vakcināciju Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Tādējādi likumā vispārīgi ir paredzēts pilnvarojums izsludināt obligāto vakcināciju.

No minētajām tiesību normām secināms, ka Ministru kabinets ir deleģēts izsludināt ārkārtējo situāciju valsts apdraudējuma gadījumā, tostarp, ja būtiski apdraudēta cilvēku veselība un dzīvība. Minētā tiesiskā režīma laikā Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldības institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus, piemēram, pienākumu vakcinēties. Līdz ar to par kļūdainu atzīstams pieteicējas viedoklis, ka Ministru kabinets ir pārkāpis Ārkārtējo situāciju likuma 4. panta pirmajā daļā noteikto deleģējumu.

Papildus tiesa norāda, ka Ārkārtējās situācijas likuma 10.pants paredz Saeimas tiesības nepiekrist Ministru kabineta lēmumam par ārkārtējo situāciju. Tā kā Saeima ir akceptējusi rīkojumu, tiesai nav šaubu, ka Ministru kabinets bija tiesīgs izsludināt ārkārtējo situāciju un šajā laikā noteikt tiesību ierobežojumus un uzlikt īpašus pienākumus valsts pārvaldes un pašvaldību institūcijām, fiziskajām un juridiskajām personām.

[8] Pieteicēja arī norāda, ka Ministru kabinets, pieņemot Rīkojuma 5.2., 5.3. un 5.8. apakšpunktu, ir pārsniedzis Ārkārtējo situāciju likuma 8. panta pirmās daļas 8. punktā noteiktās pilnvaras, jo Ministru kabinetam nav tiesību noteikt valsts pārvaldes un pašvaldību institūcijās darba pienākumu veikšanas ierobežojumus. Tiesa šim viedoklim nevar piekrist.

Ārkārtējo situāciju likuma 8. panta pirmās daļas 8. punkts paredz tiesības Ministru kabinetam, izsludinot ārkārtējo situāciju, noteikt valsts pārvaldes un pašvaldību institūcijām tiesības noteikt aizliegumu personām atrasties noteiktās vietās bez atļaujām vai personu apliecinošiem dokumentiem. Tas nozīmē, piemēram, ka Ministru kabinets var piešķirt tiesības policijai noteikt aizliegumu pulcēties konkrētās vietās u.tml. Uz konkrēto situāciju – pienākuma uzlikšanu valsts un pašvaldību institūciju darbiniekiem iegūt vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu – minētā tiesību norma nav attiecināma. Savukārt saskaņā ar šā panta otro daļu Ministru kabinetam papildus šā panta pirmajā daļā minētajām tiesībām ir tiesības noteikt konkrētajā ārkārtējā situācijā nepieciešamos pasākumus, kas valsts apdraudējuma un tā seku novēršanai vai pārvarēšanai paredzēti likumos, kā arī valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju kompetenci valsts apdraudējuma novēršanā vai pārvarēšanā.

No minētās tiesību normas secināms, ka nav pamatoti uzskatīt, ka likumdevējs 8.panta pirmajā daļā ir devis izsmeļošu uzskaitījumu pasākumiem un ierobežojumiem, kurus Ministru kabinets ir tiesīgs noteikt ārkārtējās situācijas laikā. Panta otrā daļa pilnvaro Ministru kabinetu papildus minētajiem pasākumiem noteikt arī citus konkrētajā ārkārtējā situācijā nepieciešamos pasākumus. Tāpēc nav pamata uzskatīt, ka Ministru kabinets, izdodot rīkojuma 5.2., 5.3. un 5.8. apakšpunktu, ir pārkāpis 8.pantā ietverot pilnvarojumu un tādējādi darbojies *ultra vires*.

Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka Rīkojums ir izdots ievērojot likuma atrunas principu un nepārkāpjot piešķirto deleģējumu.

[9] Ārkārtējo situāciju likuma 19. panta otrā daļa noteic, ka ārkārtējās situācijas un izņēmuma stāvokļa laikā pieņemtajiem pārvaldes lēmumiem, kas nosaka ierobežojumus un papildu pienākumus, jābūt ar leģitīmu mērķi, samērīgiem, nediskriminējošiem, pamatotiem un nepieciešamiem katrā konkrētajā valsts apdraudējuma gadījumā.

Vērtējot, vai pamattiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis, tiesa noskaidro, vai tā pamatā ir apstākļi un argumenti, kādēļ tas vajadzīgs, proti, vai ierobežojums ticis noteikts svarīgu interešu – leģitīma mērķa – labad (*Satversmes tiesas 2005. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-19-01 9. punkts*). Administratīvā procesa likuma 12. pantā ir izsmeļoši norādīti leģitīmie pamati (mērķi), kuru dēļ iespējama samērīga tiesību ierobežošana. Tie sakrīt ar Satversmes 116. pantā minēto leģitīmo mērķu, kuru dēļ ir pieļaujams ierobežot personas pamattiesības, uzskaitījumu.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa savā praksē ir atzinusi, ka jautājumos saistībā ar Covid-19 ierobežojumiem ir pamatoti atzīt, ka šādu ierobežojumu leģitīmais mērķis ir veselības aizsardzība un citu personu tiesību un brīvību aizsardzība (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2022. gada 15. marta spriedums lietā „Affaire Communauté genevoise d'action syndicale (CGAS) c. Suisse", iesnieguma Nr. 21881/20, 80. punkts*).

Valsts un pašvaldību institūcijas, arī kapitālsabiedrības, tiek veidotas, lai nodrošinātu valsts un pašvaldību funkciju izpildi un sniegtu iedzīvotājiem nepieciešamos pakalpojumus. Ir būtiski, lai arī ārkārtējās situācijas laikā valsts un pašvaldības turpinātu pildīt svarīgas valsts funkcijas un nepārtrauktu sniegt pakalpojumus. Minētais ir saistīts ar citu cilvēku tiesību aizsardzību (piemēram, tiesībām saņemt medicīnisko palīdzību, tiesībām uz izglītību, aizsardzību pret noziedzīgiem nodarījumiem, palīdzību ugunsgrēka gadījumā, sabiedriskā transporta pakalpojumiem u. c.). Vienlaikus tas attiecas arī uz demokrātiskas valsts iekārtas aizsardzību. Demokrātiskas valsts iekārtu raksturo valsts varas sadalījums trijos tās atzaros, proti, likumdevēja varā, izpildvarā un tiesu varā. Izpildvaras uzdevums ir visas sabiedrības interesēs īstenot dzīvē tos mērķus, ko likumdevējs ietvēris normatīvajos aktos (*Satversmes tiesas 2003. gada 18. decembra sprieduma lietā Nr. 2003-12-01 9. punkts*). Tāpēc visas sabiedrības interesēs ir nodrošināt, ka valsts un pašvaldības institūciju darbinieki un amatpersonas ir spējīgi veikt savus pienākumus.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka ierobežojumam bija leģitīms mērķis – sabiedrības epidemioloģiskās drošības aizsardzība, kas saistās ar infekcijas izplatības ierobežošanu, vienlaikus sabiedrības interesēs nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību.

[10] Pārejot pie ierobežojuma samērīguma izvērtējuma, tiesai ir secīgi jāpārbauda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai jeb vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu. Ja tiek atzīts, ka noteiktais ierobežojums neatbilst kaut vienam no šiem kritērijiem, tas neatbilst arī samērīguma principam (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 16. maija sprieduma lietā Nr. 2006-42-01 11. punkts un 2015. gada 21.decembra sprieduma lietā Nr. 2015-03-01 25. punkts*).

[11] Ministru kabineta sniegtajā paskaidrojumā ir pamatota izraudzīto līdzekļu piemērotība leģitīmā mērķa sasniegšanai, ko tiesa neatkārtos.

Pieņemot rīkojumu bija aktuāls vīrusa *Delta* variants, attiecībā uz kuru vakcīnu efektivitāte bija pietiekami pierādīta. Piemēram, 2021. gada 7. oktobrī publicētajā Apvienotās Karalistes Veselības drošības aģentūras Covid-19 vakcīnu uzraudzības ziņojumā (*https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1023849/Vaccine_surveillance_report_-_week_40.pdf*) norādīts, ka divu vakcīnu devu aizsardzības efektivitāte pret simptomātisku Covid-19 *Delta* varianta infekciju AstraZeneca AB vakcīnai „Vaxzevria" ir 65–70%, bet BioNTech Manufacturing GmbH vakcīnai „Comirnaty" un Moderna Biotech Spain, S.L. vakcīnai „Spikevax" ir 80–95%. Visu trīs vakcīnu efektivitāte pret hospitalizāciju arī *Delta* varianta gadījumā ir virs 90%. Tas pats attiecas uz mirstību. Par vakcīnu efektivitāti pret pārnesi vairākos pētījumos ir pierādīta vakcīnu efektivitāte, aizsargājot pret inficēšanos. Vakcinēto indeksa (pētāmo) gadījumu kontaktpersonām bija par aptuveni 65–80 % mazāka iespēja, ka tests būs pozitīvs saistībā ar Alfa variantu, un par 35–65 % samazināta iespējamība, ka tests būs pozitīvs situācijā ar *Delta* variantu, salīdzinot ar nevakcinēto indeksa gadījumu.

Slimību profilakses un kontroles centra sniegtie dati par laika periodu no 2021. gada 1. augusta līdz 2021. gada 31. oktobrim liecināja, ka risks saslimt nevakcinētām personām ir 2,8 reizes lielāks par vakcinācijas kursu pabeigušām personām, hospitalizācijas risks nevakcinētām personām ir 6,1 reizes lielāks par vakcinācijas kursu pabeigušām personām, savukārt risks nomirt nevakcinētām personām ir 6,3 reizes lielāks par vakcinācijas kursu pabeigušām personām. Lai arī pētījumos (piemēram, *Community transmission and viral load kinetics of the SARS-CoV-2 delta (B.1.617.2) variant in vaccinated and unvaccinated individuals in the UK: a prospective, longitudinal, cohort study //The Lancet Infectious Diseases, 29.10.2021. https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099(21)00648-4/fulltext*) secināts, ka arī vakcinētās personas var nodot vīrusu tālāk, zinātniskajā literatūrā norādītais kopumā tomēr apliecināja, ka vakcinācija samazina infekcijas izplatību, kā arī hospitalizācijas un nāves risku, tādējādi aizsargājot gan personu pašu, gan tās līdzcilvēkus.

Ir jāņem vērā, ka pandēmija ir globāls izaicinājums, kas jārisina nekavējoties, pat ja zinātne atsevišķos gadījumos vēl nespēj sniegt absolūti pārliecinošas atbildes uz sarežģītiem jautājumiem un ekspertu viedoklis laika gaitā, balstoties uz jauniegūtiem pierādījumiem, ir mainījies. Valsts pienākums ir aizsargāt ikviena dzīvību un veselību. Turklāt šāda pienākuma īstenošanā bija jāņem vērā piesardzības princips. Tas, kā skaidrojis Senāts (*2023. gada 31. maija spriedumu lietā Nr. SKA-364/2023, ECLI:LV:AT:2023:0531.A420247221.20.S, 14. punktu*), ir Eiropas Savienības tiesību vispārējs princips, kas izriet no tostarp Līguma par Eiropas Savienības darbību 168.panta 1.punkta (Nosakot un īstenojot visu Savienības politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis. Savienības rīcība papildina dalībvalstu politiku un ir vērsta uz to, lai uzlabotu sabiedrības veselību, veiktu slimību profilaksi un novērstu draudus fiziskajai un garīgajai veselībai. Šāda rīcība ir arī cīņa pret slimībām, kas visvairāk apdraud veselību, veicinot pētījumus par to cēloņiem, izplatīšanos un profilaksi, kā arī informēšanu un izglītošanu veselības jautājumos, un nopietnu pārrobežu veselības apdraudējumu pārraudzība, laicīga brīdināšana par tiem un šo draudu apkarošana). Eiropas Savienības Tiesa savā judikatūrā norādījusi, ka no piesardzības principa izriet, ka, ja pastāv neskaidrība par cilvēku veselības riska esamību vai tā apmēru, aizsargpasākumus var veikt, negaidot, kamēr šo risku esamība un smagums tiks skaidri pierādīts (*piem., Eiropas Savienības tiesas 2010. gada 22. decembra sprieduma lietā „Gowan Comércio Internacional e Servicos Lda pret Ministero della Salute", C-77/09, 73. punkts*). Piesardzības princips nenoteiktības gadījumā pilnvaro kompetentās iestādes veikt atbilstošus pasākumus, lai novērstu konkrētus iespējamos riskus sabiedrības veselībai, negaidot, līdz šo risku realitāte un nopietnība kļūst pilnībā acīmredzama (*Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2020. gada 16. decembra sprieduma lietā „Industrial Quimica del Nalón, SA pret Eiropas Komisiju", T635/18, 107. punkts*). Piesardzības princips ļauj Kopienu iestādēm cilvēka veselības interesēs, tomēr, pamatojoties uz pagaidām nepilnīgām zinātniskām zināšanām, pieņemt aizsardzības pasākumus, kas var būtiski apdraudēt aizsargātu tiesisko stāvokli un sniegt šajā sakarā iestādēm būtisku rīcības brīvību (*Eiropas Savienības pirmās instances tiesas 2002. gada 11. septembra sprieduma lietā „Pfizer Animal Health SA v. Council of the European Union", T13/99, 170. punkts, 2008. gada 9. septembra sprieduma lietā „Bayer CropScience AG un citi pret Eiropas Kopienu Komisiju, T75/06, 256. punkts*).

Konkretizējot piesardzības principa saturu attiecībā uz tiesiskā regulējuma izstrādi Covid-19 pandēmijas apstākļos, Satversmes tiesa ir atzinusi, ka piesardzības princips demokrātiskā tiesiskā valstī nozīmē to, ka nav jāgaida līdz brīdim, kad reāls kaitējums jau ir faktiski nodarīts. Pietiek ar pamatotām aizdomām par šāda kaitējuma iespējamību, lai valsts jau laikus veiktu efektīvus un samērīgus pasākumus nolūkā nepieļaut kaitējuma iestāšanos. Ja pastāv būtisks un nopietns risks, kuram pakļauta personu veselība un labklājība, tad valstij ir pienākums veikt saprātīgus un piemērotus pasākumus, lai aizsargātu personu pamattiesības jau tad, kad negatīvās sekas vēl nav radušās (*Satversmes tiesas 2020. gada 11. decembra sprieduma lietā Nr. 2020-26-0106 16.1. punkts*). Tādējādi valstij ir pienākums rīkoties operatīvi un efektīvi, lai novērstu pandēmijas radītos draudus sabiedrības veselībai.

Slimību profilakses un kontroles centra sniegtā informācija par saslimstības rādītājiem, vakcinācijas efektivitāti (ietekmi uz risku saslimt ar Covid-19 smagā formā, hospitalizācijas un letāla iznākuma risku, infekcijas pārneses iespēju), kas balstīta statistikas datu analīzē, ekspertu viedokļos un zinātnes atziņās, apliecināja vakcinēšanās piemērotību Covid-19 infekcijas izplatības samazināšanai Rīkojuma pieņemšanas brīdī. Līdz ar to apstāklis, ka Rīkojuma pieņemšanas brīdī vai vēlāk atsevišķi avoti kritizēja vakcīnu efektivitāti, nepadara izvēlēto līdzekli par nepiemērotu. Šajā aspektā arī atzīmējams, ka atbilstoši Senāta atziņām jau minētajā spriedumā, tiesas kompetencē nav lemt par tādiem jautājumiem, kas ir strīdīgi no zinātniskā viedokļa, bet gan lemt, vai Ministru kabinets rīkojās pareizi atbilstoši tajā brīdī pieejamajai informācijai un tajā brīdī esošo zinātnisko pasaules uzskatu ietvaros (*2023. gada 31. maija sprieduma lietā Nr. SKA-364/2023, ECLI:LV:AT:2023:0531.A420247221.20.S, 26. punkts*). Līdz ar to tiesa neveic plašu avotu pārbaudi, lai izvērtētu Ministru kabineta izmantotās ekspertu atziņas par vakcinācijas efektivitāti, bet ir pārliecinājusies par to, ka šādas atziņas ir iegūtas un piemērotie ierobežojumi ir tām atbilduši.

Tāpat novērtējot šo līdzekļu piemērotību, paturams prātā, ka Rīkojuma mērķis bija mazināt novēršamu mirstību un apturēt straujo vīrusa izplatību (kā arī nodrošināt valsts funkciju nepārtrauktību), bet ne pilnībā izslēgt saslimšanas iespēju. Tādēļ tiesa nevar piekrist pieteicējai, ka saslimšanas turpināšanās, tostarp vakcinētu personu vidū, apliecinātu vakcinācijas neefektivitāti un Rīkojuma mērķu nesasniegšanu. Šāds apgalvojums pausts, atsaucoties uz kļūdaini izprastu Rīkojuma mērķi.

Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai.

[12] Ņemot vērā, ka Rīkojumam bija ilgstoša iedarbība un arī uz pieteicēju ierobežojumi pastāvēja līdz pat 2022. gada 16. janvārim, kad pieteicēja ieguva sertifikātu, izraudzīto līdzekļu piemērotības kontekstā jāņem vērā arī tā spēkā esības laikā esošās situācijas izmaiņas, proti, tas, ka sāka plaši izplatīties jauns vīrusa Covid-19 paveids (*Omikron*).

Tiesas konstatētie apstākļi liecina, ka Ministru kabinets sekoja līdzi aktuālajai situācijai un veica izmaiņas Rīkojumā. Proti, Ministru kabineta 2022. gada 6. janvāra ārkārtas sēdē ir uzklausīta informācija par aktuālo epidemioloģiskās drošības situāciju (*sk. https://tapportals.mk.gov.lv/meetings/cabinet_ministers/a2841529-b12a-48ae-9f30-a22940e25af4*). No publiski pieejamās prezentācijas satura (*sk. https://tapportals.mk.gov.lv/attachments/legal_acts/document_versions/386fa4f4-5b04-4bef-83cd6cd20e78dde0/download*), kurā ietverta atsauce uz zinātnisko literatūru, konstatējams, ka vakcinācijas efektivitāte pret simptomātisku slimību ar *Omikron* variantu ir ievērojami zemāka nekā salīdzinājumā ar *Delta* variantu un strauji samazinās laika gaitā. Tomēr aizsardzība pret hospitalizāciju ir daudz lielāka, nekā pret simptomātisku slimību, jo īpaši pēc balstvakcinācijas, kad vakcinācijas efektivitāte pret hospitalizāciju ir tuvu 90 %. Tādējādi tiesa konstatē, ka, mainoties faktiskajiem apstākļiem, Ministru kabinets ir pārvērtējis izvēlētā līdzekļa piemērotību leģitīmā mērķa sasniegšanai, vakcināciju joprojām atzīstot par pietiekami efektīvu līdzekli.

Tāpat Ministru kabineta noteikumu projekta 22-TA-1 „Grozījumi Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojumā Nr. 720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu”” sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojumā (anotācijā) (*sk. https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/23705b15-16a8-47cfa246-f3d8586b2af0*) ir vērsta uzmanība uz vīrusa *Omikron* varianta izplatības sākšanos un vakcīnu efektivitātes mazināšanos, vienlaikus secinot, ka zibensveidīgas infekcijas izplatības novēršanai ir jāturpina jau ieviestie epidemioloģiskās drošības pasākumi, un nav pieļaujama to atcelšana. Tādējādi, sākoties vīrusa *Omikron* varianta izplatībai, ir pārvērtēta ne vien izvēlētā līdzekļa piemērotība, bet arī nepieciešamība.

[13] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmās daļas 3. punktam iestāde lemj par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses. Atbilstoši juridiskajā literatūrā norādītajam, ja tiek secināts, ka attiecīgo mērķi tikpat efektīvi var sasniegt ar citu – mazāk ierobežojošu vai mazāk resursus patērējošu līdzekli – attiecīgais līdzeklis ir jānomaina (*Briede J., Levits E. Administratīvā procesa likuma 66.panta komentārs. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 645.lpp.*).

Novērtējot šo jautājumu, tiesa patur prātā gan jau iepriekš minēto tiesas kompetences ierobežojumu pārvērtēt zinātnes atziņas, gan arī to, ka attiecībā uz pamattiesību ierobežojumu saudzējošāks līdzeklis ir nevis jebkurš cits, bet tikai tāds līdzeklis, ar kuru var sasniegt leģitīmo mērķi vismaz tādā pašā kvalitātē (*Satversmes tiesas 2005. gada 13. maija sprieduma lietā Nr. 2004-18-0106 secinājumu daļas 19. punkts*).

Pieteicēja apgalvo, ka pastāv alternatīvs līdzeklis – attālinātais darbs, kā arī atsaucas uz testēšanas sertifikātu izmantošanas iespēju.

[13.1] Tiesa neapšauba, ka attālināts darbs salīdzinoši samazina personas kontaktu loku un intensitāti. Tomēr pieteicēja nav pietiekami pārliecinoši norādījusi uz tādiem apstākļiem, kas liecinātu, ka kontakti ar citām personām būtu izslēgti vispār. Pieteicēja tiesas sēdē norādīja, ka kontaktējusies ar tuviniekiem telefoniski un dzīvo viena, tomēr vienlaikus norādīja uz sarežģījumiem, apmeklējot veikalus. Tātad, lai arī kontakti bijuši ierobežoti, tādi sabiedriskās vietās tomēr pastāvēja. Tādējādi attālināta darba gadījumā inficēšanās un citu inficēšanas risks sadzīvē joprojām pastāv.

Ņemams arī vērā, ka nosacījumu, ka darbiniekiem bez vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta darba pienākumi pildāmi tikai attālināti, nav iespējams īstenot ilgstošā laika posmā bez citu – klātienē nodarbinātu – personu atbalsta. Rīkojuma izdošanas brīdī nebija iespējams prognozēt pandēmijas ilgumu, konkrētus epidemioloģiskos apstākļus un veselības aprūpes sistēmas noslodzi. Valsts un pašvaldību iestāžu resursi ilgtermiņā nav pietiekami, lai nodrošinātu iespēju visām personām, kuras to vēlas, neatkarīgi no veicamo pienākumu rakstura nodrošināt iespēju strādāt attālināti. Līdz ar to tas vien, ka darba pienākums ir iespējams veikt attālināti, nenozīmē, ka šāda situācija ir funkcionējoša arī ilgterminā.

Turklāt atbilstoši Ministru kabineta tiesai iesniegtajā Slimību profilakses un kontroles centra 2021. gada 5. novembra atzinumā norādītajam, vakcinētas personas saslimšanas gadījumā slimo vieglāk un viņām retāk veidojas komplikācijas, kas nosaka īsāku darbnespēju. Minētais bija aktuāli ārkārtējas situācija laikā, kad Covid-19 *Delta* varianta lipīguma dēļ vienlaikus inficējas ļoti liels skaits cilvēku. Šādos apstākļos, arī veicot darbu attālināti, nevakcinētam darbiniekam saslimšanas gadījumā būtu risks atrasties ilgākā darbnespējā, un tas, arī neņemot vērā ierobežotos kontaktus ar citām personām, pats par sevi negatīvi ietekmētu attiecīgās izglītības iestādes darbību.

[13.2] Līdzīgi tiesa nevar piekrist, ka pieteicējas norādītā testēšana, kuras rezultātā arī persona iegūtu sertifikātu, būtu šāds līdzvērtīgs līdzeklis. Ņemams vērā, ka šādi testi nepasargā no saslimšanas, kā arī kalpo vienīgi saslimšanas pēckontrolei, proti, tie uzrāda saslimšanu vienīgi pēc tam, kad vīruss jau ir personas organismā un var būt nodots tālāk. Līdz ar to testēšana var tikt izmantots vienīgi kā papildu piesardzības pasākums, bet ne līdzvērtīga alternatīva vakcinācijai.

[13.3] Tādējādi nav konstatējams, ka leģitīmo mērķi varēja sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem.

[14] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 66. panta pirmās daļas 4. punktam iestāde lemj par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.

Izskatāmajā lietā, no vienas puses, ir salīdzināmas pieteicējas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, kas iekļauj tiesības uz pašnoteikšanos lemt par savu ķermeni, un pakārtoti tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu, un, no otras puses, ar Rīkojumu noteiktā pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķu aptvertās tiesības un intereses, proti, sabiedrības drošība un demokrātiskas valsts iekārtas aizsardzība.

Personai uzliktais ierobežojums – pienākums vakcinēties, lai turpinātu darbu, – ir pretnostatāms visas sabiedrības ieguvumam – Covid-19 infekcijas izplatības mazināšanai, veselības aprūpes sistēmas pārslodzes novēršanai un valsts pārvaldes funkciju nepārtrauktības nodrošināšanai. Ar leģitīmo mērķi

aizsargātās tiesības un intereses ir būtiskas plašākam personu lokam (t. i., visas sabiedrības interesēs ir mazināt saslimšanu, t. sk., smagu saslimšanu, ar Covid-19, mazināt novēršamo mirstību, novērst veselības aprūpes sistēmas pārslodzi, nodrošināt valsts un pašvaldības iestāžu sniegto pakalpojumu nepārtrauktību).

Tādējādi Rīkojums sniedz skaidri saskatāmu un ievērojamu sabiedrības ieguvumu, kas būtu aizsargājams, ja vien netiktu konstatēts privātpersonas pārmērīgs tiesību ierobežojums.

[15] Pieteicēja iebildusi, ka vakcinācijas pienākums ir nesamērīgs, jo nav pietiekamas skaidrības par vakcīnu drošumu, tā kā tirdzniecības atļaujas piešķirtas ar nosacījumu.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Regulas (EK) Nr. 726/2004, ar ko nosaka cilvēkiem paredzēto un veterināro zāļu reģistrēšanas un uzraudzības Savienības procedūras un izveido Eiropas Zāļu aģentūru, 14.-a panta 1. punkts paredz, ka pienācīgi pamatotos gadījumos nolūkā apmierināt pacientu neapmierinātās medicīniskās vajadzības tirdzniecības atļauju zālēm, kuru mērķis ir ārstēt, novērst vai medicīniski diagnosticēt slimības, kas stipri novājina vai apdraud dzīvību, var piešķirt pirms visaptverošu klīnisko datu iesniegšanas ar noteikumu, ka ieguvums no attiecīgo zāļu tūlītējas pieejamības tirgū atsver risku, kas saistīts ar to, ka joprojām ir nepieciešami papildu dati. Ārkārtas situācijās šādu zāļu tirdzniecības atļauju var piešķirt arī tad, ja nav nodrošināti visaptveroši pirmsklīniskie vai farmaceitiskie dati.

Ministru kabinets tiesai iesniegtajos paskaidrojumus ir norādījis, ka vakcīna tiek reģistrēta jeb apstiprināta tikai tad, ja ir saņemti uzticami zinātniski pierādījumi, ka tā atbilst visām Eiropas Savienības prasībām par vakcīnu iedarbīgumu, drošumu un kvalitāti. Vakcīnas nav iespējams reģistrēt Eiropas Zāļu aģentūrā, ja tām nav veiktas visas reģistrācijai nepieciešamās pārbaudes par efektivitāti, kvalitāti un drošumu. Līdz ar to visas vakcīnas, kuras ir saņēmušas reģistrācijas atļauju, ir pārbaudītas, ar tām ir veikti nepieciešamie klīniskie pētījumi par drošumu un efektivitāti, lai pārliecinātos par to ieguvumu un risku. Pēc jebkuru zāļu, tajā skaitā arī vakcīnu, reģistrēšanas Eiropas Savienība, Eiropas Zāļu aģentūra un katras Eiropas Savienības dalībvalsts zāļu aģentūras turpina rūpīgi uzraudzīt to drošumu. Saskaņā ar Eiropas Savienības izstrādāto nepārtrauktas Covid-19 vakcīnu Drošuma uzraudzības plānu, šo vakcīnu uzraudzība tiek veikta ievērojami intensīvāk, nekā citām zālēm, lai nodrošinātu jaunas drošuma informācijas ātru identificēšanu, apkopošanu un analīzi. Kā norāda Ministru kabinets, tas, ka vakcīnai ir piešķirta tirdzniecības atļauja ar nosacījumu, nekādā veidā neliecina par šo vakcīnu eksperimentālo statusu. Pirms šo vakcīnu laišanas tirgū tās tika testētas un pārbaudītas.

Pieteicējas iebildumi balstīti uz vispārīgiem apsvērumiem par tirdzniecības atļauju piešķiršanu. Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Regulas (EK) Nr. 726/2004, ar ko nosaka cilvēkiem paredzēto un veterināro zāļu reģistrēšanas un uzraudzības Savienības procedūras un izveido Eiropas Zāļu aģentūru, 14.-a panta 3. punkts paredz, ka tirdzniecības atļaujas var piešķirt saskaņā ar šo pantu tikai tad, ja zāļu riska un ieguvuma samērs ir pozitīvs un pieteikuma iesniedzējs, visticamāk, spēj sniegt visaptverošus datus. Tādējādi vispārīgi apsvērumi par tirdzniecības atļauju piešķiršanas procesu nav pietiekami, lai atzītu, ka pieteicējas šaubas par zāļu riska un ieguvuma pozitīvo samēru ir pamatotas. Tiesa arī nepiešķir nozīmi pieteicējas uzskatam, ka vakcīnas nav pilnībā izpētītas. Zinātnes pastāvīga attīstība liek apšaubīt, ka šāda situācija jebkad iestāsies, tomēr tas nav pamats esošo pētījumu, kurus par pietiekamiem atzinušas kompetentas institūcijas, apšaubīšanai.

Tāpat jānorāda, ka izņēmuma gadījumā tiesību normās ir paredzēts mehānisms gan vakcinācijas atlikšanai, ja tam ir pietiekams medicīnisks pamats, gan arī vajadzības gadījumā vakcinācijas komplikācijas tiktu ārstētas no valsts pamatbudžeta, paredzot arī kompensācijas piešķiršanas kārtību. Patlaban šāds kompensējošais mehānisms ir ieviests arī praksē. Proti, Ministru kabineta 2022. gada 7. maija noteikumi Nr. 272 „Noteikumi par kompensāciju par vakcīnas pret Covid-19 infekciju blakusparādību izraisīto smagu vai vidēji smagu kaitējumu pacienta veselībai vai dzīvībai" paredz ar vakcinēšanos nodarītā kaitējuma kompensācijas kārtību, līdz ar to ir noraidāms pieteicējas apgalvojums, ka šāds mehānisms nepastāv. Tiesas sēdē izvirzītais jautājums par to, vai finanšu līdzekļu kompensācija var būt taisnīgs atlīdzinājums par smagākajām iespējamajām blaknēm (būtisku kaitējumu veselībai vai nāvi), pārsniedz šīs lietas, kurā nav vērtējams kompensācijas apmērs par šādām blaknēm, izskatīšanas robežas.

[16] Pieteicēja ierobežojuma samērīguma kontekstā atsaucās arī uz tiesību normām, no kurām izriet, ka jebkādu ar veselību saistītu darbību drīkst veikt tikai ar personas brīvprātīgu un apzinātu piekrišanu, un norāda, ka viņai piemērotais pienākums vakcinēties pārkāpj viņas privātās dzīves neaizskaramību.

[16.1] Vispirms tiesa vērš uzmanību, ka no Rīkojuma 5.3. apakšpunkta neizrietēja, ka persona varēja tikt vakcinēta piespiedu kārtā, proti, ka vakcīna tiktu ievadīta personas organismā pret viņas gribu. Ovjedo konvencijas 5. pants noteic, ka jebkādu ar veselību saistītu darbību drīkst veikt tikai ar attiecīgās personas brīvprātīgu un apzinātu piekrišanu. Tiesa norāda, ka vakcinācija ir uzskatāma par medicīnisku manipulāciju (ierobežojumu) un personai jebkurā gadījumā ir tiesības no tās atteikties. Šādas tiesības saglabāja un īstenoja arī pieteicēja.

Vienlaikus atzīmējams Ovjedo konvencijas 26. panta 1. punkts, kas noteic, ka šajā konvencijā paredzēto tiesību un aizsardzības pasākumu piemērošanu nedrīkst nekādi ierobežot, ja vien šādi ierobežojumi nav paredzēti tiesību aktos un nepieciešami demokrātiskas sabiedrības sabiedriskās drošības interesēs, lai novērstu noziegumus, aizsargātu sabiedrības veselību vai citu cilvēku tiesības un brīvības. Attiecīgi arī šīs konvencijas 5. pantā minētās tiesības noteiktos apstākļos var ierobežot.

Rīkojuma 5.3. apakšpunkts neparedzēja vakcināciju pret personas gribu, bet noteica liegumu attiecīgajai personai turpināt veikt savus darba pienākumus bez vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta, un personai, atsakoties no vakcinācijas, šādas izvēles gadījumā bija jārēķinās ar tiesiskajām sekām – ierobežojumu veikt darba pienākumus valsts vai pašvaldības iestādē. Tiesa secina, ka no Rīkojuma 5.3. apakšpunkta izrietēja pienākums valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām vakcinēties, lai turpinātu darba pienākumu veikšanu (pie nosacījuma, ja personai jau pirms attiecīgā datuma nebija saslimusi ar Covid-19 un pēc atveseļošanās ieguvusi pārslimošanas sertifikātu). Šāda pienākuma uzlikšanu noteiktām personu grupām ir pamats uzskatīt par obligātu vakcināciju. Līdz ar to pieteicējas iebildumi aplūkojami šādā aspektā.

[16.2] Tiesa norāda, ka obligātā vakcinācija principā ir pieļaujama. Uz to ir norādījusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, atzīstot, ka gadījumā, ja brīvprātīgas vakcinēšanās politika nav pietiekama, lai sasniegtu un uzturētu kolektīvo imunitāti, vai kolektīvajai imunitātei nav nozīmes slimības rakstura dēļ (piemēram, stingumkrampji), nacionālās iestādes var pamatoti ieviest obligātas vakcinēšanās politiku, lai panāktu atbilstoša līmeņa aizsardzību pret nopietnām slimībām (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma Vavričkas lietā 288. punktu*). Arī Latvijas normatīvajā regulējumā ir paredzēta šāda iespēja. Saskaņā ar Epidemioloģiskās drošības likuma 30. panta pirmo daļu Ministru kabinetam ir piešķirta kompetence noteikt infekcijas slimības, pret kurām personas vakcinējamas obligāti, kā arī šīs vakcinācijas kārtību un vakcinējamo personu loku. Minētā likuma panta otrā daļa paredz, ka obligāti vakcinējamas personas, kuras tiek nodarbinātas darbos, kas saistīti ar paaugstinātu inficēšanās risku, kā arī audzēkņi un studenti, kuri mācību vai prakses laikā saskaras vai var saskarties ar infekcijas slimību izraisītājiem. Savukārt minētā likuma panta trešajā daļā noteikts, ka papildu obligāto vakcināciju var izsludināt Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, ja sākusies epidēmija vai pandēmija vai pastāv tās draudi. Saskaņā ar minētajām likuma normām ir izdoti Ministru kabineta 2000. gada 26. septembra noteikumi Nr. 330 „Vakcinācijas noteikumi", kas citstarp uzskaita infekcijas slimības, pret kuru obligāti veicama vakcinācija, kā arī obligātajai vakcinācijai pakļauto personu loku.

Pieteicēja argumentējusi, ka izskatāmajā gadījumā spriedumā *Vavričkas* lietā paustās atziņas nav izmantojamas, jo minētā lieta attiecās uz standarta un rutīnas vakcināciju bērniem pret medicīnas zinātnē labi zināmām slimībām un valsts politiku, kas noteica attiecīgās vakcīnas kā obligātas (sprieduma 158. punkts), bet šajā lietā Rīkojuma izdošanas brīdī attiecībā uz Covid-19 vakcīnām bija spēkā izsniegtās viena gada tirdzniecības atļaujas ar nosacījumiem. Tiesa nevar piekrist tam, ka faktisko apstākļu atšķirības padarītu par nederīgām vispārīga rakstura juridiskas atziņas. Piemēram, sprieduma *Vavričkas* lietā

274. punktā atzīts, ka veselības aprūpes politikas jautājumi principā iekļaujas nacionālo iestāžu rīcības brīvības robežās, jo tās ir vislabākajā situācijā, lai novērtētu prioritātes, resursu izmantošanu un sociālās vajadzības. Tas nozīmē, ka arī konkrētajā Covid-19 globālās krīzes izraisītajā situācijā Latvijas varasiestāžu kompetencē bija noteikt, vai pastāvošā neatliekamā sociālā vajadzība attaisno obligātas vakcinācijas noteikšanu un kādā mērogā tā nosakāma, proti, cik plašas iedzīvotāju grupas tai būtu jāaptver.

Līdz ar to tiesa nekonstatē, ka Rīkojuma izdošanas laikā esošajos pandēmijas apstākļos obligāta vakcinācija kā tāda būtu bijusi pārmērīgs pamattiesību ierobežojums.

[17] Pieteicēja ir norādījusi uz diskriminācijas aizlieguma pārkāpumu, kas pieteicējas ieskatā izpaužas tādējādi, ka valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem ir noteikts ierobežojums turpināt veikt savus darba pienākumus bez vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta, turpretim citu darbinieku darba devējiem dota iespēja izvērtēt katra amata epidemioloģiskās drošības apstākļus.

Satversmes 91. pants noteic: „Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas." Tajā ir ietverti divi savstarpēji cieši saistīti principi: vienlīdzības princips – pirmajā teikumā un diskriminācijas aizlieguma princips – otrajā teikumā (*Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9. punktu*).

Diskriminācijas aizlieguma funkcija ir noteiktos gadījumos ierobežot atšķirīgās attieksmes attaisnojumu abās salīdzināmajās situācijās. Tas aizliedz atšķirīgu attieksmi nevis vispār, bet gan tikai nedaudzos, stingri definētos gadījumos, kad atšķirība pamatojas uz aizliegtajiem kritērijiem (*sk. Briede J., Levits E. Administratīvā procesa likuma 6. panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 133.-134. lpp.*). Diskriminācijas gadījumā atšķirīga attieksme ir balstīta uz noteiktiem aizliegtiem kritērijiem (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2007-25-01 7.1. punktu*). Aizliegto kritēriju katalogs atspoguļo sabiedrības izšķiršanos par to, kādas atšķirības starp tās locekļiem nav pieļaujamas kā atšķirīgas attieksmes pamats. Ja atšķirīgā attieksme balstīta uz kādu no kritērijiem, kas ietverti aizliegto kritēriju katalogā, tās attaisnojums vai nu vispār nav iespējams, vai arī ir iespējams tikai izņēmuma gadījumā (*sk. Satversmes tiesas 2015. gada 23. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 15. punktu*). Pie šādiem kritērijiem var pieskaitīt, piemēram, sociālo izcelsmi, piederību pie noteiktas rases vai pasaules uzskatu (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005 02 0106 9.2. punktu*).

Ja atšķirīgā attieksme balstās uz jebkuru citu kritēriju, tad pietiek pamatot, ka tai ir saprātīgi iemesli, ka tai ir leģītīms mērķis un ka tā ir samērīga (*sk. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 98. lpp.*).

No pieteicējas pieteikumā ietvertās argumentācijas neizriet, ka atšķirīgā attieksme pret viņu varētu būt balstīta uz kādu no kritērijiem, kas būtu uzskatāms par aizliegtu vai nepieļaujamu. Līdz ar to norādītie apsvērumi ir vērtējami tiesiskās vienlīdzības principa, nevis diskriminācijas aizlieguma kontekstā. Tādēļ atšķirīgas attieksmes pamatojumam ir pietiekami ar leģītīmā mērķa un samērīguma atbilstības konstatējumu.

Izvērtējot Rīkojuma 5.3. apakšpunktā noteikto ierobežojumu attiecībā uz valsts un pašvaldību institūcijās strādājošajiem, ir jāņem vērā, ka viens no Rīkojuma leģītīmajiem mērķiem bija nodrošināt svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību. Tiesai nav šaubu, ka kvalitatīva vidējās izglītības procesa nodrošināšana ir svarīga visas sabiedrības interese, un tā nepārtrauktība ir viens no kvalitātes pamatnosacījumiem. Tādēļ stingrāku prasību noteikšana izglītības nozares publiskā sektora darbiniekiem ir pamatota.

[18] Papildus pieteicēja tiesas sēdē arī skaidroja, ka viens no iemesliem nevakcinēties bija saistīts arī ar bažām par iespējamām nelabvēlīgām sekām uz pieteicējas veselības stāvokli, kas saistītas ar iepriekšēju reakciju uz ērču encefalīta vakcīnu.

Tomēr pieteicēja vienlaikus arī norādīja, ka nav mēģinājusi saņemt ārstu komisijas atzinumu par vakcinēšanās atlikšanu, jo paļāvās uz savām tiesībām izvēlēties medicīniskas manipulācijas. Šādos apstākļos vispārējas bažas, kas nav medicīniski apstiprinātas attiecībā uz konkrētajām vakcīnām, neliecina par personai uzliktu nesamērīgu pienākumu, un tās, lai gan var ietekmēt personas izvēli, nav atzīstamas par tiesiski nozīmīgām lietā.

[19] Apkopojot minēto attiecībā uz ierobežojumu samērīgumu, atzīstams, ka prasība par vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta esamību bija samērīga, jo labums, ko iegūst sabiedrība – iespējami drošāki darba apstākļi izglītības iestādē un mazāka infekcijas izplatība, tādējādi visu kopējos pūliņus vēršot uz veselības nozares pārslodzes nepieļaušanu un Covid-19 izraisīto nāves gadījumu skaita samazinājumu valstī kopumā, – ir lielāks nekā pieteicējai individuāli radītās nelabvēlīgās sekas.

Līdz ar to Rīkojuma 5.3. apakšpunkts arī kopumā atzīstams par tiesisku un pamatotu attiecībā uz pieteicēju.

[20] No Senāta atziņām izriet, ka valsts pārvaldes un pašvaldību darbiniekus, kuri nevarēja uzrādīt sertifikātus, Rīkojuma 5.2. un 5.8. apakšpunkts varētu skart, ja, atzīstot 5.3. apakšpunktā noteikto vakcinācijas pienākumu par prettiesisku, būtu pārskatāma arī šajos apakšpunktos noteikto pienākumu interpretācija un darba devēja tiesības. (*sk. Senāta 2023. gada 17. augusta lēmuma šajā lietā 8. punkts, 2022. gada 7. februāra lēmuma lietā Nr. SKA-606/2022, ECLI:LV:AT:2022:0207.SKA060622.5.L 7. punktu*).

Ievērojot, ka Rīkojuma 5.3. apakšpunktā noteiktais pienākums atzīstams par tiesisku, secināms, ka arī pieteicējas darba devējam nebija 5.2. apakšpunktā paredzētā rīcības brīvība, kā arī nebija apsverama 5.8. apakšpunktā noteiktā izmaksu segšana. Līdz ar to arī šie apakšpunkti nepārkāpj pieteicējas tiesības un tie nav atzīstami par prettiesiskiem attiecībā uz pieteicēju.

Atzīstot Rīkojuma strīdus apakšpunktus par tiesiskiem, pamatotiem un samērīgiem, tiesa nesaskata, ka to noteikšana patstāvīgi aizskartu arī pieteicējai piemītošo cilvēka cieņu. Savukārt to, ka cilvēka cieņa netiek aizskarta tādējādi, ka tiek pārkāptas pamattiesības, tiesa jau ir izvērtējusi. Izvērstāks atsevišķa cilvēka cieņas aizskāruma pamatojums lietā nav sniegts, tādēļ arī tiesa nenorāda plašāku pamatojumu šajā jautājumā.

[21] Ievērojot minēto, visi Rīkojuma strīdus apakšpunkti atzīstami par tiesiskiem attiecībā uz pieteicēju un nav pamata pieteikuma apmierināšanai. Attiecīgi ir noraidāms arī pamatprasījumam pakārtotais prasījums par atlīdzinājumu, to sīkāk neaplūkojot.

Tāpat norādāms, ka tiesa nekonstatē nevienas lietā piemērotas ārējo normatīvu aktu normas neatbilstību augstāka juridiskā spēka normām. Ievērojot, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 104. panta otrajai daļai tiesa vēršas ar pieteikumu Satversmes tiesā tad, ja uzskata, ka piemērota vai piemērojama tiesību norma neatbilst augstāka juridiskā spēka normām, tam šajā lietā nav pamata.

[22] Atbilstoši Senāta judikatūrai tiesai nav pienākuma detalizēti atrunāt jebkuru lietas dalībnieka argumentu. Tiesa var izvērtēt argumentus, kurus uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*Senāta 2010. gada 11. marta sprieduma lietā Nr. SKA–66/2010 14. punkts, 2012. gada 21. februāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA–186/2012 10. punkts*). Līdz ar to tiesa nav sniegusi detalizētu novērtējumu katram lietas dalībnieka norādītajam argumentam, bet gan tikai tiem, kam ir nozīme lietas izspriešanā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojuma Nr. 720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" 5.2, 5.3. un 5.8. apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku un ar to saistīto atlīdzinājumu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese S. Kuškina